

gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 46:

Forslag til folketingsbeslutning om et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser.

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 13/11 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jeppe Kofod (S):

I Socialdemokratiet ser vi det som det helt centrale mål med forslaget til folketingsbeslutning om et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser at styrke den unges overblik over uddannelserne og ikke mindst at udvikle kvaliteten i uddannelserne.

Udviklingen af fremtidens ungdomsuddannelser skal foregå med den unges faglige, personlige og sociale udvikling i centrum. Vi mener, at udviklingsprogrammet skal medvirke til at øge de faglige og personlige udfordringer for alle unge, også de svageste.

Der skal skabes større sammenhæng og rummelighed i det samlede uddannelsessystem, herunder også i overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelserne samt fra ungdomsuddannelserne til de videregående uddannelser.

I et samfund præget af stadig stigende teknologiske og globale udfordringer er viden og uddannelse en forudsætning for såvel den enkeltes udviklings-, udfoldelses- og jobmuligheder som udvikling af videnssamfundet og demokratiet. Derfor mener vi også, det er vigtigt, at der skal være nogle kvalitative mål ud over de mål, vi har, om at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Vi mener også, at afvalget i uddannelserne skal nedsættes til et minimum, og samtidig skal omfanget af dobbeltuddannelser nedbringes.

De unge bør ikke møde den samme udfordring to gange, og det stiller store krav til både ind-

hold og sammenhæng i det fremtidige ungdomsuddannelsessystem.

Det er efterhånden også en almen erkendelse, at det er den, der arbejder, der lærer. Det er måske derfor, vi gennem tiden har haft verdens måske bedste folkeskole- og gymnasielærere. Retfærdigvis skal det understreges, at den traditionelle klasseundervisningsform, hvor læreren arbejder ved tavlen ved at hælde viden på eleverne, den såkaldte tankpasserpædagogik, er under hastig forandring. Man kunne tilføje, at eleven og ikke læreren skal i centrum igennem flere elevaktiverende undervisnings- og arbejdsformer – i det hele taget nye former for organisering af elevers arbejde, hvor læreren måske i højere grad fungerer som et enzym, der sætter processer i gang hos eleverne.

Med andre ord sigter forslaget til et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser på fornyelse af både struktur, indhold, arbejds- og evalueringsformer til gavn for den unge. I den sammenhæng skal jeg også nævne, at Gymnasieskolernes Lærerforening eksempelvis i et debatoplæg fra november i år om fremtidens gymnasiale uddannelser påpeger, at man skal udbygge samarbejdet mellem de enkelte gymnasiale uddannelser med respekt for hinandens identitet.

Generelt gælder det for forslaget, at forudsætningen er, at interessenternes bidrag i form af debatoplæg og lignende inddrages i konkretiseringen af udviklingsprogrammet.

I Socialdemokratiet mener vi, at udviklingsprogrammet som led i et samlet udspil fra regeringen på ungdomsuddannelsesområdet vil bidrage til et fantastisk vigtigt kvalitetsløft af især indholdet og værdierne i det samlede ungdomsuddannelsessystem. I den sammenhæng vil jeg også nævne, at lederen for OECD's uddannelsesafdeling roser de danske unge for menneskelige egenskaber, som selvfølgelig ikke kan måles i tal og tabeller. Udviklingsprogrammet vil sammen med de øvrige initiativer på ungdomsuddannelsesområdet være med til at sikre denne efter vores mening helt grundlæggende dimension i uddannelsessystemet.

Jeg kan nævne, at regeringens øvrige initiativer bl.a. omfatter en strukturreform af de tekniske erhvervsuddannelser, målretning af tiende klasse, afskaffelse af egnethedserklæringen ved ansøgningen om optagelse til de gymnasiale uddannelser, revision af lov om erhvervsgrunduddannelser og styrkelse af uddannelses- og erhvervsvejledningen.

Vi mener dermed, at udviklingsprogrammet er med til at sikre, at uddannelsen foregår ud fra den enkelte unges forudsætninger til gavn for den unges sociale, faglige og personlige udfoldelses- og udviklingsmuligheder, og derfor giver vi selvfølgelig vores tilslutning til forslaget.

Anders Mølgaard (V):

Sammenhæng i ungdomsuddannelserne er nøgleordet i dette beslutningsforslag, og dette ønske et naturligvis både legitimt og også rigtigt.

Med det her forslag – og det vil jeg godt rose regeringen for – er debatten om ungdomsuddannelserne på vej ned på jorden igen til et mere realistisk debatniveau, for som vi ser det, har det sidste års tid været præget af megen unødvendig flimmer med talrige udmeldinger fra diverse årsmøder og konferencer og sribesvis af rapporter fra ministerier, der vel at mærke peger i vidt forskellige retninger. Det har i det sidste års tid skabt megen usikkerhed ude i den uddannelsespolitiske virkelighed, og meget af den usikkerhed har været helt unødvendig.

Tiden tillader ikke, at jeg på fem minutter kan skitsere alle de forskellige meldinger, der er kommet i øst og vest fra årsmøder og konferencer, men jeg vil godt lige for at have perspektiverne i orden kort nævne nogle af de mest lige lovligt kreative og uigennemtænkte forslag, som institutioner og rektorer og studerende har måttet lægge ører til det sidste års tid.

Man havde forslag om afrundede 1.g- og 2.g-forløb, man havde forslag om, at gymnasieeleverne i 1.g skulle have sådan en tre-fire måneders prøvetid, inden de så skulle smides på gaden igen til jeg ved ikke hvad. Det mest højtflyvende og lidet geniale forslag, jeg har set det sidste års tid, er vel forslaget om en total sammenlægning af hele gymnasieområdet, hvor man roder det hele sammen i én stor gryde – lidt merkantilt, lidt teknisk og lidt alment gymnasium – med det totalt forudsigelige resultat, at det produkt, den ret, der ville komme ud af den tur ned i gryden, ville være lavere kvalitet; det er et rent taberspil. Vi kan bare se over Øresund til Sverige. Svenskerne har jo oplevet den totale deroute på kvalitetssiden, fordi de valgte at smide det hele i den samme gryde. I det hele taget kan vi lære meget af svenskerne, specielt hvad man ikke skal gøre. Det er det gode ved Sverige.

Så generelt er vi i Venstre meget tilhængere af sammenhæng og ikke sammenlægning. Det bør være nøgleordet i fremtiden på det her område.

Hvis vi ser bort fra det lovforslag, vi behandlede for lidt siden, om at styrke de tekniske erhvervsuddannelser, så mener vi, at det, der er behov for på det merkantile og også det almene gymnasieområde, er justeringer frem for store forkromede reformer, hvor man har begge ben plantet oppe i skyerne.

Nu er det jo en førstebehandling, og derfor er det i sagens natur ikke meningen, at man skal gå i detaljer, men vi vil alligevel godt af fairness over for ministeren allerede nu her melde og markere uden overhovedet at starte nogen debat eller disput om det på nuværende tidspunkt – vi vil få rig lejlighed til det senere – vores kritik af regeringens idé om at afskaffe egnetheds-erklæring til gymnasiet.

Men generelt er vi altså i Venstre konstruktive over for et udviklingsarbejde, men selvfølgelig vil vi igen også i denne her samling understrege, at det, der er ledestjernen for os i uddannelsespolitikken, for al uddannelsespolitik, er en styrkelse af kvaliteten. Vi vil også gerne understrege, at ved i hvert fald fra vores side at give grønt lys til det her udviklingsarbejde, er det altså kvalitetsmålsætninger og ikke processer og forsøg, der er mål i sig selv. Det er der jo en tendens til i noget udviklingsarbejde, at selve processen bliver et mål og ikke et middel til at nå et højere kvalitativt niveau.

Men som sagt mener vi, at beslutningsforslaget er præget af en ny og meget mere realistisk erkendelse, og derfor lover det godt. Så vi støtter beslutningsforslaget.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Den konservative ordfører, hr. Brian Mikkelsen, kan fortsat ikke være til stede, og jeg skal derfor på hans vegne udtrykke nogle synspunkter omkring den konservative vurdering af det forslag, som vi har til behandling her: udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser.

Jeg kan godt røbe med det samme, at Det Konservative Folkeparti kan støtte forslaget. Der er efter vores opfattelse absolut et behov for udvikling, nytænkning inden for vores ungdomsuddannelser, og det støtter vi naturligvis, sådan som der er lagt op til i beslutningsforslaget.

Vi kunne godt have ønsket os, at man i for- muleringerne havde understreget lidt kraftige-

re, at det er den kvalitative udvikling, vi tænker på, det er den kvalitative udvikling, der er behov for at styrke. Ikke så meget måske i gæmældags forstand. Det, der er behov for f.eks. i erhvervslivet – og det spiller jo også en rolle – vil ofte være en kombination af kvalifikationer inden for forskellige uddannelsesområder. Det er i alt fald en efterlysning, jeg har mødt adskillige gange. Vi kunne godt have ønsket, at det var blevet understreget lidt kraftigere, men vi støtter under alle omstændigheder forslaget.

Der er et behov for udvikling inden for de enkelte uddannelsesområder, sådan som der er lagt op til. Der er givetvis også et behov for fleksibilitet imellem de forskellige ungdomsudannelser, men her vil jeg godt, ganske på linje med Venstres ordfører, understrege, at der skal være tale om ungdomsudannelser med hver deres identitet, med hver deres faglige udgangspunkt byggende på de traditioner, der er i det danske uddannelsessystem.

Jeg er ligesom Venstres ordfører fuldstændig overbevist om, at hvis man forsøger at putte det hele i den samme gryde, vil det betyde, at uddannelserne som sådan bliver mindre attraktive for de unge mennesker. De unge mennesker ønsker noget at vælge imellem, og jeg er også overbevist om, at der vil blive tale om et kvalitativt fald.

Der er også lagt op til udvikling af forskellige aktiviteter og ordninger, som kan fremme overgangen for de unge mellem grundskolen og ungdomsudannelserne. Der kan selvfølgelig her være tale om vejledningsforløb, der kan være tale om forskellige aktiviteter, der kan bygge bro imellem grundskolen og ungdomsudannelserne.

Efter konservativ opfattelse er der behov for en mere tværgående, en mere institutionsuafhængig vejledning, end vi kender i øjeblikket. Det er ikke min opgave her at kritisere den vejledning, der finder sted i øjeblikket, men det er vores indtryk, at den er meget institutionsafhængig og indimellem kan opfattes næsten som en markedsføring af de pågældende ungdomsudannelser specielle skoleform. Her er der behov for noget mere institutionsuafhængigt.

Endelig bliver der lagt op til initiativer, der kan støtte tilgangen til og gennemførelsen af de videregående uddannelser, altså uddannelser på et meget, meget højt niveau, og det er der også behov for, hvis vi skal kunne gøre os gældende i den globale konkurrence, som Danmark står midt i.

Vi plejer normalt at være stolte over det danske uddannelsessystem, men det danske uddannelsessystem har jo i forskellige internationale undersøgelser fået et par grundskud, og derfor er der behov for nytænkning, for nyudvikling, og derfor kan vi med glæde støtte dette beslutningsforslag.

Aage Frandsen (SF):

Da regeringen lancerede, at man ville komme med sådan et udviklingsprogram, syntes vi, at det lød meget godt. Vi var meget positive over for det, og vi havde en vis forventning om det, der så ville komme fra regeringens side.

Nu er det sådan, at regeringen normalt kommer med lovforslag og helt undtagelsesvis kommer med et beslutningsforslag, når det drejer sig om noget helt særegent. Derimod har vi som opposition det privilegium, at vi kan komme med beslutningsforslag, og selv om man ikke skal være så grundig med beslutningsforslag, skal det alligevel være på et vist kvalitetsniveau, når man kommer med beslutningsforslag; man skal kunne se fra Folketingets side, hvad forslagsstillerne præcis mener, for at man kan forholde sig til det.

Ud fra de betragtninger er vi for det første skuffede over det, der er kommet her. Vi synes det er for tyndt. For det andet synes vi heller ikke ud fra de kvalitetskrav, man må sige hører til et beslutningsforslag, at det er godt nok. Jeg tænker på nogle af de tidligere beslutningsforslag omkring uddannelsespolitikken, som et tidligere radikalt folketingsmedlem fremkom med omkring 7-punkts-programmer og 10-punkts-programmer, hvor der var nogle perspektiver i, som pegede fremad, og som viste, at der var nogle ideer og nogle visioner om, hvad uddannelsespolitikken inden for bl.a. folkeskoleområdet, men også inden for folkeoplysningsområdet kunne give.

Derfor er vi altså noget skuffede, og det er sagt af en, der kommer fra Jylland. Hvad gør vi så ved det? Ja, nu er jeg jo også underviser, og hvis nu der er en elev, der afleverer noget skriftligt til mig, og jeg ikke er helt tilfreds med det, så må jeg i stedet for at afvise det blankt, for det kan vedkommende, der har lavet arbejdet, blive ked af, give vedkommende nogle inspirationer til at gå videre med.

Det vil jeg så gøre, for jeg regner med, at når regeringen har ønsket, at det skulle være et beslutningsforslag i Folketinget, så er det, fordi vi også skal have indflydelse på det. Regeringen

kan, så vidt jeg se, gøre det hele af sig selv, og så er det da prisværdigt, at regeringen går til Folketinget. Det skal regeringen ikke have bebrejdelser for.

Som en god pædagog vil jeg sige til undervisningsministeren, at der er en række ting, som skal understreges mere præcist, så man ved, i hvilke retninger udviklingsarbejdet skal gå. Jeg vil pege på en række ting, hvor overskriften er, at man skal turde gå i gang med udviklingen. Man skal turde det. Det skal ikke bare være noget snævert noget, og selv om der ikke er frafald i gymnasiet, så mener jeg, man må sige, at gymnasiet, som er et af de områder, hvor der slet ikke sker noget i øjeblikket, er ved at blive støvet. Det kan godt blive meget mere udviklende. Hf har gode forsøg, erhvervsuddannelsen har haft det, og det har givet anledning til en ny reform, som lige er blevet behandlet i dag.

Men jeg vil pege på en række ting. For det første mener jeg, at man skal være helt åben over for at røre ved fagrækken i uddannelsen, også i gymnasiet. Der er ting i gymnasiet, som minder om det forrige århundrede. For det andet skal man eksperimentere med arbejdsformer og organisering af undervisningen, ikke kun indholdet, det er også arbejdsformen.

For det tredje skal man se på, om man ikke kan smidiggøre gymnasiet også i forhold til andre uddannelser, sådan at det ikke er spildt. Det ved jeg også regeringen har tanker om i forhold til meritoverførsel. For det fjerde skal man se på selve arbejdets organisering, om man ikke kunne lave forsøg med hele skoler eller dele af skoler, hvor man tilrettelægger det på en anden måde, hvor man ser bort fra de stive former, som man ofte hører om, og som også er en realitet. Med hensyn til arbejdstidsregler og med hensyn til skemaer og sådan nogle ting forudsætter det selvfølgelig et samarbejde mellem organisationerne og arbejdsgiverne.

For det femte skal man også prøve at lave forsøg på tværs af skoleformen. Vi er tilhængere af, at man har det skolesystem, vi kender. Vi er ikke tilhængere af enhedsskolen, men vi er tilhængere af, at man i langt højere grad samarbejder og tænker på, at bare fordi noget ligger et sted i dag, så skal det altid ligge det samme sted.

For det sjette – og det er så slet ikke gymnasiet, det er lige et helt andet sted, nemlig omkring det pædagogiske – er vi tilhængere af, at man i højere grad udvikler pædagogikken, ikke

mindst når det drejer sig om de unge, som er mindst boglige. Hvordan kan man formidle de dér ting, hvordan kan man lave forsøg med at få udviklet pædagogiske former, sådan at man sikrer, at skolen er for alle, at uddannelse er for alle?

For det syvende skal man også arbejde med henblik på, hvordan man sikrer overgange. Jeg tror ikke, at det så meget er spørgsmålet om overgang mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne – her gør vi nok gennem brobygning – det er i forhold til de videregående uddannelser.

Disse syv punkter synes jeg var værd at kigge lidt nærmere på, og der kan være andre punkter. Vi kan så, når vi engang skal tage stilling til beslutningsforslaget, se på, hvordan vi i et betækningsbidrag fra Folketingets Uddannelsesudvalg kan præcisere nogle ting, så de, der er ude og skal lave forsøgene, kan se, at her sker der noget; de kan få luft under vingerne.

Ellers tror jeg altså bare, at det her bliver ligesom så meget andet, at det ikke vil opleves som noget nyt, og det kunne man lige så godt have lavet fra ministeriets side, uden at vi i Folketinget skulle forholde os til det. Når vi skal forholde os til det, så vil jeg gøre det på den måde, og det vil sige, at min vejledning til ministeren er, at det her er det første forsøg; vi arbejder videre med det, og ministeren kan også godt gå hjem og arbejde videre med det.

Birthe Skaarup (DF):

Hr. Christian H. Hansen, der er ordfører for det her forslag, er ikke til stede her i aften, og derfor vil jeg fremføre Dansk Folkepartis betragtninger omkring B 46:

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at Dansk Folkeparti ser positivt på dette beslutningsforslag. Målet med forslaget er jo at iværksætte et udviklingsprogram med det formål at sikre en fortsat udvikling af det samlede uddannelsessystem.

Vores holdning er, at der skal skabes en større sammenhæng og rummelighed i det samlede uddannelsessystem, og hovedessensen i forslaget er jo indsatsen for at få et flertal af unge til at begynde på en kompetencegivende uddannelse med et udviklingsprogram og med hovedvægten lagt på at skabe en vellykket sammenhæng og også med den mulighed for at gå på tværs i uddannelsessystemet med disse afstigningsmuligheder, vel at mærke uden tab af uddannelsestid, altså en slags meritoverførsel.

Som sagt er det efter Dansk Folkepartis opfattelse vigtigt, at man tilgodeser det enkelte menneskes evner og interesser i uddannelsessystemet, og at alle får mulighed for at indgå i arbejdslivet efter gennemførelse af en uddannelse.

Vi vil godt sige her i dag, at vi kan støtte det her beslutningsforslag, og vi vil naturligvis deltage i udvalgsarbejdet, og vi vil muligvis stille spørgsmål på nogle enkelte områder. Men vi håber på, at den dynamik, der er indbygget i det her forslag, og som bemærkningerne giver udtryk for, er helt i tråd med vores opfattelse af, hvad det rummer. Det er en dynamik, der skal til i vores samfund, også udviklingen i hele uddannelsessystemet er nødvendig, og der skal ske en løbende faglig udvikling og oprustning, således at vi kan uddanne vores unge netop til den kommende globale udvikling.

Vi har bemærket, at de økonomiske konsekvenser holdes inden for den samlede ministerielle ramme, og ligeledes, at forslaget administrativt ingen erhvervsøkonomiske konsekvenser får.

Det er som sagt vigtigt for Dansk Folkeparti, at så mange som muligt begynder en sammenhængende kompetencegivende uddannelse. Og her er det netop sammenhængen, der er hovedpointen, mener vi, og som sagt også i takt med den samfundsudvikling, der finder sted.

Vi mener, at beslutningsforslaget lover godt, og vi deltager ivrigt og meget kompetente, mener vi selv, fordi vores nye uddannelsesordfører her på området har prøvet at sætte sig virkelig godt ind i det her forslag.

Susanne Clemensen (CD):

Ja, jeg vil sige, at jeg havde det godt nok lidt ligesom SF's hr. Aage Frandsen. Der står en masse fine ord osv. i det her beslutningsforslag, men det kan være ret svært at se, hvor det konkret er man vil sætte ind med udviklingsarbejder. Det kan man jo også se, for i bemærkningerne til forslaget står der, at det skal konkretiseres og gennemføres under ledelse af Undervisningsministeriet.

Jeg går ud fra, som SF også var inde på, at grunden til, at beslutningsforslaget bliver fremsat her i Folketinget, er, at man ønsker også at have de andre partier i Folketinget inddraget i det her udviklingsprogram og ønsker, at de støtter op om det.

Jeg kan godt være lidt bange for, at sådan et udviklingsprogram, i hvert fald så løst som det

er formuleret i det her beslutningsforslag, i stedet for bliver en eller anden syltekrukke, eller at vi simpelt hen ikke ved, hvad sker der på området, for man har jo forsøgs- og udviklingsarbejder i forvejen, og dem vil man også inddrage i det her udviklingsprogram, kan jeg forstå. Men hvad med at få en status over, hvordan det går med de forsøgs- og udviklingsarbejder, som man har i gang på nuværende tidspunkt, før vi sætter noget mere i gang?

Men som sagt vil mit udgangspunkt være ligesom SF's: I stedet for at afvise det her, så lad os prøve at se, om vi ikke kan få noget indflydelse på det.

Et af de problemer, som jeg også synes vi skal tage op, og som gerne må konkretiseres i det her beslutningsforslag, er gymnasiet og selve målgruppen. Jeg synes, at vi dér har en meget vigtig diskussion om, hvem gymnasiet er for, netop også for at sikre dem, der vælger gymnasiet og går videre på en videregående uddannelse. Her har vi fået nogle meldinger om, at der i hvert fald er et problem i overgangen til de videregående uddannelser, og sådan noget synes vi kunne være spændende at få sat noget udviklingsarbejde i gang omkring.

Men jeg kan ikke lade være med at slutte med at sige, at nu har man jo også fremsat et lovforslag om et nationalt evalueringsinstitut, og dér skriver man jo netop, at det er tanken, at første fase af evalueringerne skal omfatte folkeskolen, de kompetencegivende ungdomsuddannelser og de videregående uddannelser. Og så var det måske mere på sin plads at få sådan et evalueringsarbejde sat i gang og evalueret f.eks. gymnasieområdet, før man satte videre udviklingsprogrammer i gang.

Som sagt vil vi selvfølgelig ikke afvise det her, men vi vil gerne se noget mere konkret fra Undervisningsministeriet om, hvordan man har tænkt sig at udmønte det her beslutningsforslag.

Elisabeth Arnold (RV):

Det Radikale Venstre har altid været tilhænger af, at man, inden man foretog reformer på uddannelsesområdet, gennemførte udviklings- eller forsøgsprogrammer, sådan at man kunne få en fornemmelse af, hvad systemerne kunne udvikle sig til, og hvordan de selv kunne tænke sig deres fremtid. Derfor er vi også tilhængere af dette forslag fra undervisningsministeren om et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser.

Der er selvfølgelig foretaget reformer for ikke så længe siden, og der foretages også stadig ændringer i ungdomsuddannelserne. Vi har netop været igennem de tekniske erhvervsuddannelser her. Men der vil stadig væk være behov for udviklingen af nye undervisningsformer, større sammenhæng, rummelighed i det samlede uddannelsessystem, og der skal selvfølgelig også være initiativer, der peger fremad og især videre op i uddannelsessystemet. Hvad sker der med de videregående uddannelser? Hvorfor er f.eks. frafaldet så kolossalt stort på de videregående uddannelser? Det er noget, som også leverandøren til de videregående uddannelser, nemlig ungdomsuddannelserne, skal arbejde med.

Jeg vil ikke bruge meget tid på at diskutere, hvad jeg kunne forestille mig et sådant uddannelsesprogram skulle omfatte. Det skal vi jo gøre i udvalget og gerne sammen med undervisningsministeren. Men jeg vil gerne sige, at jeg personligt specielt er meget glad for, at der er lagt vægt på, at man skal prøve at arbejde med, at flere unge får lyst til at fortsætte en naturfaglig, sundhedsfaglig eller teknisk videregående uddannelse.

Jeg synes, det er en beklagelig tendens, vi ser, at vi ikke kan udfylde studiepladserne på de tekniske uddannelser. Vi kan ikke udfylde studiepladserne på sygeplejeuddannelserne. Der er adskillige andre sundhedsuddannelser, hvor det kniber meget med søgningen. Det synes jeg faktisk er noget af en katastrofe, og det kan på længere sigt betyde meget for vores lands velfærd, på udviklingen af nye arbejdspladser, på hele vores sundhedssektor.

Så jeg synes, det er meget vigtigt og meget relevant, at man i ungdomsuddannelserne sporer sig ind på, at der er altså visse meget, meget spændende fag, som ikke har den store bevågenhed hos de unge i disse år. Den vil vi prøve at genoplive, og jeg vil meget appellere til, at de, der skal igangsætte udviklingsprogrammet, lægger meget stor vægt på denne del af udviklingsprogrammet.

Det Radikale Venstre støtter naturligvis forslaget.

Søren Kolstrup (EL):

Det er svært at være modstander af det her forslag, men man kan måske godt undre sig lidt over, hvad der er meningen med det. Jeg har i hvert fald haft samme refleksioner som hr. Aage Frandsen fra SF.

Enhedslisten synes selvfølgelig, det er fornuftigt at sætte gang i et udviklingsprojekt for ungdomsuddannelserne. Det giver god mening at lave forsøg og udvikling, som peger frem mod løft for den enkelte uddannelse og for sammenhængen mellem de forskellige ungdomsuddannelser.

Vi hæfter os ved beslutningsforslagets ord om flere elevaktiverende undervisnings- og arbejdsformer, altså udvikling i form af forsøg med, hvordan eleverne på ungdomsuddannelserne kan inddrages og aktiveres mere og bedre i den daglige undervisning.

Men jeg synes også, det er vigtigt, at det her forslag får en mere præcis retning, og derfor kan jeg tilslutte mig de syv punkter, som hr. Aage Frandsen opridsede. Men jeg vil gerne tilføje to til:

Punkt 8: Enhedslisten lægger vægt på, at udviklingsprojekterne har en demokratisk vinkel; at de medfører en demokratisk kvalificering. Dette indebærer inddragelse af eleverne i tilrettelæggelse og planlægning af undervisningen gennem f.eks. temauger og projektarbejder, hvor eleverne er med til at definere den opgave, der stilles. Men det indebærer for os at se også, at elever og studerende forhåbentlig gennem det her forsøg – eller det her program – kan få mulighed for at få langt større indflydelse på styringen af skolen. Vi håber – og det er så mit spørgsmål til ministeren – at der også i det her forsøg, inden for de her forsøgsrammer, kan blive plads til eksperimenter med udvidet arbejdspladسدemokrati.

Vi har jo oplevet her gennem 1990'erne, at arbejdspladسدemokratiet er blevet reduceret til fordel for et såkaldt brugerdemokrati. Men i og med at brugerdemokratiet er meget diffust, så er det jo i virkeligheden lederne, som har fået en lille smule mere magt i hvert fald formelt set. Derfor håber jeg meget, og det er så mit spørgsmål til ministeren, at vi også kan få eksperimenter med arbejdspladسدemokrati, der giver elever, studerende, lærere og undervisere langt større kompetence og mulighed for løbende at evaluere deres undervisning, måske med henblik på at vi også kunne reducere evalueringsinstituttets betydning lidt, hvis man nu selv kunne tage over gennem lidt selvorganisering.

Det sidste punkt, jeg skal nævne, og som ligger i forlængelse af hr. Aage Frandsens indlæg, er, at jeg også tror, det er vigtigt at lave nogle forsøg, hvor man tager udgangspunkt i en række praktiske kompetencer, især for de skole-

trætte, en erstatning for den gammeldags mesterlære. Men hvor mesterlæren ofte kørte i ring og det var samme rutine og samme rutine, man gik ind i, er det springende punkt, om man ikke kunne lave nogle forsøg med udgangspunkt i praktiske kompetencer, der indebærer et progressivt uddannelsesforløb. F.eks. kunne man tænke sig noget sådant etableret inden for økologisk omstilling, byøkologi, eller hvad ved jeg.

Endelig finder Enhedslisten, det er vigtigt, at der gives ordentlig tid og ressourcer til, at udviklingsprogrammerne kan gennemføres ordentligt og grundigt rundt omkring i uddannelserne. Vi håber ikke, der sker det, som skete i 1980'erne, nemlig at man lavede en række forsøg, og så arkiverede man de forsøg og brugte dem ikke. Vi fik så en undervisningsminister, der i slutningen af 1980'erne sagde, at hans reform var forsøget.

I bedste fald kan vi se det her som en indledning til, at vi nu slår gækken løs igen, og at vi bruger forsøgene til at forny ungdomsuddannelserne. Jeg må sige, at vi går ind for forslaget, men vi vil gerne medvirke meget aktivt for at forbedre forslaget og give det en mere præcis stødretning.

Tom Behnke (FP):

Jeg har læst forslaget her flere gange. Jeg har taget til efterretning, at det er et beslutningsforslag, og ligegyldigt hvor meget jeg bliver ved med at kigge på forslaget, kan jeg ikke helt finde ud af, hvorfor Folketinget skal tage stilling til det. Hvad er det egentlig, ministeren ikke kan finde ud af selv?

Det må være, fordi ministeren ikke selv kan, at der kommer et beslutningsforslag. Lovgivningen er jo sådan set indrettet på, at ministeren kunne gøre det her på egen hånd uden at spørge Folketinget, for ellers ville det være nødvendigt med et lovforslag, så hvori består behovet for at medinddrage Folketinget? Er det for at have nogle flere til at tage ansvaret for det, der sker, eller er det bare sådan af almindelig venlighed?

Eller er det, fordi finansministeren har sagt nej til at godkende et aktstykke på 15 mio. kr. årlig, at ministeren lige skal igennem Folketinget og have nogle penge, som ministeren ikke kan få af finansministeren? Det er sådan nogle spørgsmål, man må sidde og stille sig selv, for hvorfor fremlægger en minister et beslutningsforslag i Folketinget?

Man kan sige, at formålet, som der står i fremsættelsestalen, at »den samlede indsats skal føre til, at stort set alle unge begynder på en ungdomsuddannelse, og at frafaldet fra uddannelserne reduceres mest muligt, så alle unge får en kompetencegivende uddannelse«, det er jo smukt. Vi er i Fremskridtspartiet helt enige. Flotte ord. Men i forhold til beslutningsforslaget her, at man vil lave et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser, kan ministeren jo bare gøre det.

Det er ikke det eneste, der står i forslaget, for så begynder man jo at kigge nærmere på det. Der er faktisk nogle konkrete ting, som ministeren gerne vil have Folketingets opbakning til. Dels er der det med udgiften, det koster lige 15 mio. kr. årlig. Det kunne godt være, man kunne bruge de penge på en bedre måde et andet sted. Men så er der også det ved det, at ministeren foreslår en afskaffelse af egnetheds erklæringen ved ansøgning om optagelse til de gymnasiale uddannelser.

Hov! Hvordan harmonerer det med det, som vel egentlig er formålet med forslaget, nemlig at frafaldet fra uddannelserne skal reduceres mest muligt? Frafaldet fra uddannelserne skal reduceres mest muligt, og samtidig slækker man på de kriterier, der skal til, for at man overhovedet kan gå i gang med en ungdomsuddannelse. Egnetheds erklæringen vil man have taget væk, og det vil sige, at stort set alle kan begynde på en gymnasial uddannelse. Det vil da alt andet lige betyde, at der er flere, der pludselig opdager, at det kunne de ikke magte alligevel, og som så falder fra.

Forslaget er sådan set selvmodsigende, og det er vi da kede af i Fremskridtspartiet, på ministerens vegne vel at mærke, men sagen er, at det her er et beslutningsforslag, som ministeren ikke behøver at fremsætte for Folketinget. Ministeren kan bare gøre det, som står i forslaget, og det synes vi så i øvrigt at ministeren skal gøre.

Det finansielle handler om finansloven. Det må vi se på, når vi behandler det lovforslag, for det er jo et helt andet lovforslag, her i Folketinget, men i forhold til dette forslag er det vores opfattelse, at vi udelukkende taler om, at det er ministerens ansvar, og sådan synes vi, det skal blive ved med at være.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti er enig i nødvendigheden af, at der bør iværksættes et udviklingspro-

gram, der skal medvirke til, at vores ungdomsuddannelser fremstår med større sammenhæng, fleksibilitet og rummelighed, og som sikrer, at de unge står rustet til de udfordringer, som nutidens og fremtidens samfund vil stille dem over for.

Det er vigtigt, at uddannelsesstrukturen tilrettes også erhvervslivets og samfundets behov. Kristeligt Folkeparti lægger dog stor vægt på, at uddannelse ikke kun sigter på at tjene samfundets og erhvervslivets behov, men at uddannelsesforløbet også og i høj grad sigter på at udvikle de unges personlighed, evne til at samarbejde og evne til at tilpasse sig nye udfordringer og krav.

Vores uddannelsessystem bør være målrettet og effektivt, men samtidig skal det sikres, at de unge udvikles til hele, harmoniske og kreative mennesker. Den individuelle udvikling er for os vigtigere end effektivitet.

Det er derfor med glæde, vi ser, at der i beslutningsforslaget står, at ungdomsuddannelserne skal tilgodeses og udvikle det enkelte menneskes evner og interesser og fremme både personlige kvalifikationer og faglige kompetencer. Mulighederne for at sammenstykke individuelle uddannelsesforløb vil Kristeligt Folkeparti også hilse velkommen.

Det skal dog præciseres, at uddannelserne ikke blot skal udvikles sådan, at de tilgodeser de behov, som de teknologiske og globale udfordringer skaber i samfundet, sådan som det står i bemærkningerne, men de skal også tilgodeses øvrige behov af privat og familiemæssig karakter.

Kristeligt Folkeparti kan bakke op om, at der skal gøres en indsats for, at alle unge får en reel mulighed for at indgå i arbejdslivet. Det er væsentligt både for samfundet og for de unges selv værd, at enhver bidrager til og er med i fællesskabet om at skabe samfundets materielle værdier.

Derimod er Kristeligt Folkeparti ikke ubetinget enig i, at der skal ske en ensidig erhvervs-mæssig målretning af 10. klasse. Det er vigtigt, at 10. klasse fortsat er et modningsår og et tilbud til unge, der har brug for at få afklaret, hvad de senere ønsker at gå ind i af uddannelse. Det har også vist sig i det nuværende uddannelsessystem, at unge, der har gennemført 10. klasse, i forholdsmæssigt færre tilfælde skifter fra én påbegyndt ungdomsuddannelse til en anden end de unge, der går videre fra 9. klasse.

Derimod er vi entydigt enige i, at uddannelses- og erhvervsvejledningen skal styrkes. Den har længe været meget utilfredsstillende.

Med disse bemærkninger kan Kristeligt Folkeparti bakke op om forslaget.

Undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.):

Jeg skal for tredje gang i dag takke for en meget positiv modtagelse af et forslag.

Det er jo fuldstændig korrekt, som enkelte ordførere har gjort gældende, at ministeren jo bare kan gøre det her. Hvorfor dog lave et beslutningsforslag og lægge det i Folketingssalen? Det er jo også korrekt, at et beslutningsforslag fremsat af en minister ikke er sædvanlig praksis i Folketinget; derfor må der jo være noget særligt.

Det særlige er altså ikke et forsøg på at snyde finansministeren og skaffe sig 15 mio. kr. ad den vej. Ministeren, der fremsætter forslaget, taler selvfølgelig på regeringens vegne, så derfor er de 15 mio. kr. også anerkendt selv af finansministeren, selv om det kan lyde mærkeligt i disse dage, men det er de. Finansministeren synes nemlig også, at programmet her er vigtigt.

Så vil jeg godt sige, at de forslag om konkretiseringer, der er givet af forskellige ordførere fra talerstolen i dag, sådan set er tænkt ind i forslaget. Derfor kunne det måske være på sin plads, at jeg så sagde: Hvad er egentlig proceduren, når nu Folketinget på et tidspunkt efter et grundigt udvalgsarbejde formentlig vedtager forslaget?

Tankegangen er, at Folketinget hermed markerer, og allerhelst med et meget bredt flertal, at det udviklingsarbejde, som forslaget giver mulighed for, har Folketingets brede opbakning. Det er nemlig vigtigt i forhold til uddannelsessektoren, som vi taler om her. Det er ungdomsuddannelsen, det er gymnasiet bl.a., og det er nogle af de institutter, som det ikke er Folketinget, der ejer, det er amterne for nogles vedkommende osv.

Jeg må også tillade mig at sige her i al ven-skabelighed i forhold til underviserne ude i landet, at der måske også er en del af underviserne, der synes, det ville være mærkeligt, hvis Folketinget kom og blandede sig i, hvad de skal udvikle – forstå mig ret. Derfor er det et forsøg fra undervisningsministerens side på at få bred opbakning til at iværksætte et sådant programarbejde og gerne drøfte det, man kunne kalde

de overordnede mål for et rammeprogram, som ministeriet sådan set har forberedt.

Bare for at give et enkelt eksempel, som måske kunne glæde selv Enhedslistens ordfører, er et af målene, at der tages initiativer, som kan styrke de demokratiske beslutningsprocesser gennem en udvikling af elevernes ansvarsbevidsthed og medindflydelse på undervisningen og skolens udvikling.

Det var næsten som talt ud af hr. Søren Kolstrups mund, men nu skal vi heller ikke overdrive, for vi skal jo også helst have et bredt flertal bag, hvilke rammemålsætninger man kunne arbejde med. Men ellers er processen, at man ikke fra Folketingets side lægger sig fuldstændig fast på meget detaljerede spørgsmål, men at man, når andenbehandlingen er færdig, inddrager de forskellige aktører og interessenter – lærere, gymnasieelevernes organisationer osv. – i en, kan vi sige, diskussion af, hvordan dette udviklingsprogram kan komme til at fungere i praksis.

Jeg tror, at når vi får drøftet det i Uddannelsesudvalget, vil der være meget stor interesse for det blandt Folketingets partier, og i hvert fald vil regeringen bestræbe sig på at få enderne til at mødes. De syv punkter, som hr. Aage Frandsen nævnte, er næsten som skrevet af efter nogle af de forslag, som ligger her. Dem kan hr. Aage Frandsen ikke have set, for jeg har først fået dem i dag, og de er ikke formidlet videre, men det siger jo bare noget om, at det er de samme temaer, der optager partierne og ministeren.

Derfor må vi også kunne forenes om at få noget godt ud af det her, men det er altså et forsøg på at skabe den politiske styrke og opbakning bag interessen for, at det også kommer til at fungere og give nogle resultater i det virkelige liv.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er enig med ministeren i det fornuftige i, at man har et forslag her, hvor man arbejder med de overordnede mål og derefter lader de involverede parter selv drøfte det, men tilbage står alligevel et par spørgsmål.

Undervisningsforsøg kræver tid og ro. Hvis vi skal give et mandat til det her forslag, og der skal være opbakning til det, synes jeg, det er in-

teressant at vide, hvad tidsperspektivet er. Det er den ene ting.

Det andet er, at jeg er meget vel vidende om, at det her forslag lægger op til, at der kan eksperimenteres med elevaktiviteter. Men jeg synes også, det er vigtigt, hvis vi er enige om det, at sige, at dette forslag – og ministeren sagde altså ikke noget imod mit forslag – lægger op til, at hvis der er nogle, der er interesseret i det, kan man foretage nogle langt mere vidtgående arbejdspladsdemokratiforsøg, hvor man involverer de ansatte i styringen af en given institution.

Jeg hørte ministeren sige, at det er der også mulighed for med dette forslag, men så synes jeg også, det er vigtigt, at vi skriver sådan nogle overordnede mål ind.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det glæder mig da, at ministerens midlertidige ministerium og jeg kan tænke parallelt. En god tanke kan jo godt tænkes sideløbende, uden at man har udveksling med hinanden.

Men det vidner jo også om, at vi godt kan komme lidt længere i retning af at sige, at de og de ting ville vi gerne have at nogle eventuelt prøvede af. Det er ikke sådan, at de skal prøve de ting af, men hvad man kan få afprøvet, det synes jeg man skal. Men det er alligevel vigtigt at gøre, for så ved de, at så arbejder de ikke ud i den blå luft, når man skal i gang med forsøgene.

Jeg er ikke i tvivl om, at der inden for ungdomsuddannelserne, når vi lige ser bort fra erhvervsuddannelser og hf, som har haft deres udviklingsarbejde, og især når det drejer sig om gymnasiet, er et behov for udvikling. Der er et behov for, at man prøver noget nyt.

Det er sådan i øjeblikket, at gymnasielærerne har det, man kan kalde en relativt høj alder, og på et eller andet tidspunkt kan man blive træt, men man bliver ikke træt, hvis man får lov til at udvikle noget. Jeg tror virkelig, at nu er chancen til det, og derfor tror jeg, det er vigtigt, at man virkelig giver folk mulighed for at få luft under vingerne, sådan at man prøver tingene af.

Men jeg tror, vi igennem udvalgsarbejdet kan komme nærmere i retning af, at vi præciserer, hvad det så er, vi godt kunne tænke os udviklingsmæssigt.

Undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.):

Kort til hr. Søren Kolstrup: Jeg gjorde mig umage med at sige, at der var meget af det, hr. Søren Kolstrup sagde, jeg mener der kan ligge helt inden for rammerne af det her, men vi står jo ikke og forhandler enkeltmål, vi skal også have enderne til at hænge sammen.

Og jeg vil bare erklære mig fuldstændig enig i det, hr. Aage Frandsen sagde. Det ligger helt i tråd med tankegangen bag forslaget. Derfor: Lad os tage fat hurtigt i Uddannelsesudvalget og få drøftet de her ting og komme til en fælles slutning.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af Folketinget Lise Hækkerup (S), Hanne Severinsen (V), Brian Mikkelsen (KF), Christine Antorini (SF), Klaus Kjær (DF), Susanne Clemensen (CD), Elisabeth Arnold (RV), Søren Kolstrup (EL), Tom Behnke (FP) og Tove Videbæk (KRF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til forskningsministeren:

»Hvad vil ministeren foretage sig for at sikre en større kvindelig repræsentation i forskerverdenen, således at der bliver større lighed mellem andelen af kvindelige og mandlige forskere, professorer m.v.?«
(Forespørgsel nr. F 21).

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. december 1998, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 19.33